

Handling 2022 nr 134

Redovisning av uppdrag om hur äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kontinuerligt kan delges kommunstyrelsen samt äldre vård och omsorgsnämnden

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 11 april 2022 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Äldreombudsmannens uppdrag förtydligas i enlighet med vad som framgår i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunfullmäktiges uppdrag 2021-11-25, § 39, punkt 5, att se över och återkomma med förslag på hur äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kan komma kommunstyrelsen och äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt, förklaras fullgjort.

Göteborg den 1 juni 2022
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-04-11

Diarienummer 1465/21

Handläggare

Helena Bjurbäck

Telefon: 031-368 00 35

E-post: helena.bjurback@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om hur äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kontinuerligt kan delges kommunstyrelsen samt äldre vård och omsorgsnämnden

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Äldreombudsmannens uppdrag förtydligas i enlighet med vad som framgår i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunfullmäktiges uppdrag 2021-11-25, § 39, punkt 5, att se över och återkomma med förslag på hur äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kan komma kommunstyrelsen och äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2021-11-25 § 39 om att tillsammans med äldre samt vård- och omsorgsnämnden se över och återkomma med förslag på hur äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kan komma kommunstyrelsen och/eller äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt mellan de avrapporteringar som enligt tidigare beslut ska ske vartannat år.

Information och kommunikationsöverföring mellan rapporteringarna vartannat år till politiken behöver förtydligas och i beredning av ärendet görs bedömningen att äldreombudsmannens inriktning och uppdrag som beslutades i kommunstyrelsen 2018-01-31 §85 därför behöver förtydligas.

Förslag till justering och tillägg i äldreombudsmannens inriktning och uppdrag omfattar mänskliga rättigheter samt former för information och kommunikation.

Stadsledningskontoret bedömer att genom dessa ändringar kan äldreombudsmannens arbete och iakttagelser komma kommunstyrelsen och/eller äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt mellan de avrapporteringar som enligt tidigare beslut ska ske vartannat år.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån den ekonomiska dimensionen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Göteborg ska vara en trygg och jämlik stad där alla får möjlighet att forma sitt liv och där ingen lämnas utanför. Målgruppen äldre är, precis som andra målgrupper i samhället, en heterogen grupp med skiftande och individuella behov inom ramen för de tjänster, miljöer och verksamheter som kommunen ansvarar för. Ett förtydligande av äldreombudsmannens inriktning och uppdrag som innebär att vid behov kunna uppmärksamma äldre invånares frågor bedöms främja förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i kommunen. Ett förtydligande av äldreombudsmannens inriktning och koppling till ett mänskligt rättighetsperspektiv bedöms stärka synliggörandet av äldres rättigheter.

Ärendet

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2021-11-25 § 39 om att tillsammans med äldre samt vård- och omsorgsnämnden se över och återkomma med förslag på hur äldreombudsmannens arbete och iakttagelser kan komma kommunstyrelsen och/eller äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt mellan de avrapporteringar som enligt tidigare beslut ska ske vartannat år.

Beskrivning av ärendet

Nuvarande inriktning och uppdrag som beslutades i kommunstyrelsen 2018-01-31 §85 redogör för att äldreombudsmannen ska:

- Verka för att äldre i Göteborgs Stad har goda levnadsförhållanden och får sina behov tillgodosedda
- Inte vara delaktig i någon form av myndighetsutövning eller utförarverksamheter eller något formellt granskningssystem.
- Ha god tillgänglighet, kunna nås per telefon vardagar samt vara namngiven
- Ta emot och förmedla synpunkter och klagomål på kommunens verksamheter till ansvarig huvudman
- Sammanställa och kategorisera inkomna synpunkter och klagomål från invånare
- Ge råd, stöd och vägledning till äldre personer, anhöriga och företrädare och verka för att äldres rättigheter tillgodoses och individinflytandet ökar
- Synliggöra frågor som är väsentliga för äldre, omvärldsbevaka och verka förebyggande och hälsofrämjande
- Vart annat år lämna en rapport till kommunfullmäktige om sin verksamhet samt om de frågor om äldres levnadsvillkor som ombudsmannen bedömer att kommunfullmäktige behöver ha kännedom om
- Möjlighet att vid behov lämna rapporter vid behov för att exempelvis belysa brister inom ett område till kommunstyrelsen.

I reglementet för Göteborgs Stad kommunstyrelse i kapitel 1 § 4 framgår att nämnden ska utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Enligt paragraf 5 ska nämnden aktivt arbeta med och skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i nämndens verksamhet för kommunens invånare och andra grupper som berörs av verksamheten. När funktionen inrättades hade kommunstyrelsen en äldreberedning som fungerade som en naturlig arena för regelbunden avstämning och avrapportering gällande äldreombudsmannens etablering och arbete. Då äldreberedningen avvecklats i samband med att den nya nämnden för äldre samt vård och omsorg inrättades saknas idag en regelbunden avstämning och dialog under tiden mellan de rapporter som ska överlämnas vartannat år.

Beredning av ärendet

Ärendet har beretts i dialog med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen för information i nämnden. Utgångspunkt i arbetet har varit äldreombudsmannens nuvarande uppdrag som det formulerats enligt beslut i kommunstyrelsen 2018-01-31 § 85, samt äldreombudsmannens rapport 2021 ”Äldres rättigheter är mänskliga rättigheter” och redogörelse för utveckling av uppdraget de två första verksamhetsåren 2019–2021.

Utveckling av inriktning och uppdrag

Äldreombudsmannens uppdrag så som det beslutats i kommunstyrelsen 2018-01-31 § 85 har en tydligt beskriven koppling utåt i samhället där göteborgarens egen röst och synpunkter på staden är central. Funktionens röstbärande perspektiv i kontakt med politiken kopplas främst till skriftlig rapportering. Primärt genom en rapport och redogörelse av äldreombudsmannens verksamhet som ska lämnas vartannat år i kommunfullmäktige. Därutöver ges vid behov en möjlighet att lämna rapporter för att belysa brister inom ett område till kommunstyrelsen. Arbetsformer för informations- och kommunikationsöverföring genom kontaktytor på ett annat sätt saknas i uppdragsbeskrivningen.

I äldreombudsmannens rapport 2021 redovisas för hur uppdraget har utvecklats under de två första åren och där framgår att det finns en risk för att specifika behov och rättigheter osynliggörs samt att åtgärder som behöver vidtas inte når fram till dem som behöver det mest. Därför är kunskapen om äldre invånare som rättighetsbärare viktig för stadens arbete som en demokrati- och samhällsaktör. Målgruppens heterogenitet och möjligheter att göra sin röst hörd förutsätter att äldres levnadsförhållanden synliggörs utifrån ett mänskligt rättighetsperspektiv. Rapporten pekar på vikten av en bred genomlysning av äldre personers behov utifrån de tjänster, miljöer och verksamheter som staden ansvarar för.

Sammantaget i beredningen av ärendet framgår att ombudsmannens inriktning har vidareutvecklat det röstbärande perspektivet och med en tydlig utgångspunkt i mänskliga rättigheter. Därutöver och utifrån beslutad inriktning och uppgift för äldreombudsmannen 2018-01-31 §85 framgår att information- och kommunikationsöverföring primärt sker genom skriftliga rapporteringar. Andra arbetsformer för information- och kommunikationsöverföring och kontaktytor för detta saknas i uppdragsbeskrivningen.

Förslag om förtydligande i uppdragsbeskrivning

Stadsledningskontoret föreslår en justering i äldreombudsmannens uppdrag där inriktningen för verksamheten ges följande förtydligande:

- Från: ”Att verka för att äldre i Göteborgs Stad har goda levnadsförhållanden och får sina behov tillgodosedda”
- Till: ”Att synliggöra mångfald och verka för goda levnadsförhållanden och äldres rättigheter utifrån ett mänskligt rättighetsperspektiv”

Därtill att äldreombudsmannens uppdrag ges ett tillägg om att kommunicera vid behov eller att kallas på begäran av nämnd/styrelse i särskilda frågor som äldreombudsmannen arbetar med. Samt att med fasta tider om två gånger per år besöka äldre samt vård och omsorgsnämnden¹. Arbetsformerna för detta kan innebära:

- Dialog för information och kunskapsöverföring kring behov, brister och viktiga frågor om äldre invånares levnadsförhållanden och livsvillkor
- Särskild kunskap med göteborgarens egen röst om vad de tycker är viktigt i kontakt med äldreombudsmannen

¹ Med bakgrund av att inkomna synpunkter under 2019–2021 visar på att 45 procent avser Äldre samt vård och omsorgsnämnden.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att äldreombudsmannens arbete sker utifrån ett mänskligt rättighetsperspektiv och att uppmärksammade frågor om äldres levnadsvillkor kan behöva lyftas till styrelser och nämnder vid behov samt två gånger per år till äldre samt vård och omsorgsnämnden. Stadsledningskontoret bedömer vidare att genom förslag till justering och tillägg i inriktning och uppdrag kan äldreombudsmannens arbete och iakttagelser komma kommunstyrelsen och/eller äldre samt vård- och omsorgsnämnden till del kontinuerligt mellan de avrapporteringar som enligt tidigare beslut ska ske vartannat år.

Christina Eide

Direktör Utveckling av stadens verksamheter

Eva Hessman

Stadsdirektör